

KOORDINÁCIA A KONTROLA SPRAVODAJSKÝCH SLUŽIEB V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

COORDINATION AND CONTROL OF INTELLIGENCE SERVICES IN THE SLOVAK

Adrián Vaško¹

DOI: <https://doi.org/10.24040/pros.13.11.2020.svp.291-304>

Abstrakt

Príspevok prináša základné informácie o potrebe koordinácie spravodajských služieb v záujme dosahovania synergického efektu pri zabezpečovaní plnenia ich zákonom stanovených úloh. Ďalej prináša charakteristiku koordinačných orgánov v oblasti spravodajských služieb Slovenskej republiky. Osobitná pozornosť je venovaná mechanizmom kontroly činnosti spravodajských služieb.

Kľúčové slová

spravodajské služby, koordinácia, kontrola, spolupráca

Abstract

The paper provides basic information on the need to coordinate intelligence services in order to achieve a synergistic effect in ensuring the fulfillment of their statutory tasks. It also brings the characteristics of coordinating bodies in the field of intelligence services of the Slovak Republic. Special attention is paid to the mechanism of control of the activities of intelligence services..

Keywords

intelligence services, coordination, control, cooperation

¹ JUDr. Adrián Vaško, PhD., Univerzita Mateja Bela, Právnická fakulta, Katedra medzinárodného, európskeho práva a právnej komunikácie.

Úvod

Podstata koordinácie v účelovej realizácii spravodajskej činnosti je daná spoločnou potrebou a navzájom zladenou činnosťou určených kompetentných subjektov, pri ktorej každý z týchto subjektov využíva svoje špecifické metódy, sily a prostriedky na dosiahnutie spoločného cieľa. Účel koordinácie je spájaný s dosahovaním vytýčeného cieľa optimálnou cestou, čo predpokladá efektívne využívanie síl, prostriedkov a metód, ktorými koordinujúce subjekty disponujú. Cieľom koordinácie je skvalitniť a zintenzívniť spoločné úsilie subjektov pri identifikovaní trestných činov. Pri dosahovaní spoločného cieľa sú mobilizované a využívané sily a prostriedky, ktoré majú subjekty koordinácie k dispozícii. Koordinácia zintenzívňuje účinnosť a pozitívne ovplyvňuje efektivitu spravodajskej činnosti. V súčasnosti je vzájomná spolupráca spravodajských zložiek jedným z predpokladov dosahovania požadovaných výsledkov pri ochrane spoločnosti.

Koordinácia spravodajských služieb

Spravodajská komunita je v Slovenskej republike v súčasnosti tvorená dvomi hlavnými zložkami a to: Slovenská informačná služba a Vojenské spravodajstvo. Do určitej miery môže k spravodajskej komunite radiť aj špecializovanú zložku Policajného zboru – Úrad špeciálnych činností a operácií Prezídia Policajného zboru, ktorý sa zoberá okrem iného aj kriminálnym spravodajstvom.

Prax potvrdzuje, že pri realizovaní spravodajskej činnosti je cieľavedomé a systematické prehlbovanie koordinácie medzi jednotlivými službami jedným z významných predpokladov ďalšieho skvalitnenia a zefektívnenia činnosti. V spravodajskej činnosti koordinovaný systém vyvoláva sumárne väčší účinok, ako keby jeho jednotlivé realizačné prvky pôsobili jednotlivo a nezávisle od seba. Ide teda vždy o určitý, kombinovaný a spoločný synergický účinok špecifických činností.

Analogickým výkladom uvedeného je možné dospieť k záveru, že vznik a existenciu týchto vzťahov podmieňujú najmä:

- potreba - spoločný cieľ, ktorý je daný úlohami koordinujúcich subjektov

- možnosti - existujúce rozdiely v kompetenciách koordinujúcich subjektov bez ohľadu na rámcovú zhodnosť ich úloh (jednotliví koordinujúci príslušníci polície pri plnení delegovaných úloh sú kompetentní využívať v súlade s ich právnym a organizačným štatútom špecifické metódy a prostriedky ich činnosti),
- definované predpoklady na zvýšenie účinnosti a efektivity pri plnení delegovaných úloh,
- právna a organizačná kontrola.²

V týchto súvislostiach je možné koordináciu v širšom zmysle slova charakterizovať, ako súčasť riadenia spravodajskej činnosti na všetkých stupňoch organizačnej štruktúry kompetentných subjektov, smerujúca k vzájomnému spoločnému pôsobeniu a doplňovaniu ich činnosti pri plnení spoločných úloh.

V užšom zmysle slova ide o vzájomne zladenú činnosť týchto subjektov pri riešení konkrétnej úlohy.

Koordinácia má dve základné formy – súčinnosť a spoluprácu.

Súčinnosť (príkazová koordinácia), z pohľadu organizácie práce, riadenia a postavenia jednotlivých subjektov pri spravodajskej činnosti možno znázorniť vo vertikálnej štruktúre. Explicitne je aplikácia tejto formy koordinácie vymedzená (regulovaná) v právnych normách (najčastejšie rámcovo vymedzenými spoločnými úlohami).

Spolupráca – kooperácia (dobrovoľná koordinácia), ktorú z pohľadu organizácie, riadenia a postavenia jednotlivých subjektov pri spravodajskej činnosti možno znázorniť v horizontálnej štruktúre. Subjekty tejto formy koordinácie pri plnení úloh majú rovnocenné postavenie, na základe svojich možnosti si navzájom dobrovoľne poskytujú pomoc.³

V podmienkach Slovenskej republiky je orgánom, ktorý koordinuje činnosť jednotlivých spravodajských služieb jeden z výborov Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky – **Výbor pre koordináciu spravodajských služieb.**

² Koordináciou sa rozumie na základe právnych noriem vyjadrené spoločné úsilie subjektov plniť delegované úlohy, rešpektujúc zásady účinnosti a efektivity (napríklad s cieľom účinného a efektívneho odhaľovania, dokumentovania, dokazovania a predchádzania trestnej činnosti).

³ LISONĚ, M. – VAŠKO, A. a kol.: Teória kriminálno-polícajného poznania. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018, s. 62-69.

Bezpečnostná rada Slovenskej republiky⁴ sa v mieri ako poradný orgán:

- podieľa na vytváraní a realizácii bezpečnostného systému Slovenskej republiky, plnení medzinárodných záväzkov v oblasti bezpečnosti,
- vyhodnocuje bezpečnostnú situáciu v Slovenskej republike a vo svete;
- pripravuje pre vládu návrhy opatrení na zachovávanie bezpečnosti Slovenskej republiky, na predchádzanie krízovým situáciám, ako aj návrhy na riešenie vzniknutej krízovej situácie; podrobnosti jej fungovania v čase mieru ustanoví osobitný zákon.⁵

Ak je v čase vojny, vojnového stavu alebo výnimočného stavu znemožnená činnosť vlády, vykonáva jej ústavné právomoci až do obnovenia činnosti Bezpečnostná rada s výnimkou rozhodovania o programe vlády a jeho plnení, o požiadaní o vyslovenie dôvery a o udelení amnestie vo veciach priestupkov.

Bezpečnostná rada má deväť členov. Predsedom Bezpečnostnej rady je predseda vlády. Podpredsedom Bezpečnostnej rady je podpredseda vlády poverený predsedom Bezpečnostnej rady.

Ďalšími členmi Bezpečnostnej rady sú:

- minister obrany Slovenskej republiky,
- minister vnútra Slovenskej republiky,
- minister financií Slovenskej republiky,
- minister zahraničných vecí Slovenskej republiky.
- ďalších členov Bezpečnostnej rady vymenúva a odvoláva prezident na návrh predsedu vlády najneskôr do 48 hodín.

Členovia Bezpečnostnej rady sú pri výkone funkcie nezastupiteľní.

Bezpečnostná rada na prípravu a plnenie svojich úloh zriaďuje najmä tieto výbory:

- a) výbor pre zahraničnú politiku,
- b) výbor pre obranné plánovanie,
- c) výbor pre civilné núdzové plánovanie,
- d) **výbor pre koordináciu spravodajských služieb.**

⁴ čl. 8 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.

⁵ zákon č. 110/2004 Z. z. o fungovaní Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky v čase mieru v znení neskorších predpisov.

Bezpečnostná rada rozhoduje v zbere; na prijatie uznesenia je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých jej členov.

Úlohy spojené s činnosťou Bezpečnostnej rady zabezpečuje kancelária, ktorá je súčasťou organizačnej štruktúry Úradu vlády Slovenskej republiky. Riaditeľa kancelárie vymenúva a odvoláva predseda Bezpečnostnej rady.

Štatút Bezpečnostnej rady, úlohy jej kancelárie a rokovacie poriadky výborov schvaľuje vláda.⁶

Ak vláda opätovne začne vykonávať svoju činnosť, na prvej schôdzi po obnovení činnosti schváli alebo zruší uznesenie Bezpečnostnej rady. Ak vláda uznesenie neschváli alebo ak zruší uznesenie prijaté Bezpečnostnou radou, takéto uznesenie stráca platnosť.

Výbor pre koordináciu spravodajských služieb

Výbor pre koordináciu spravodajských služieb pri koordinácii plánovania opatrení zameraných na zabezpečenie činnosti štátnych orgánov a špeciálnych služieb, ktoré plnia úlohy podľa osobitných predpisov (ďalej len „spravodajské služby“):

- a) podieľa sa na koordinácii spravodajských služieb,
- b) prerokúva návrhy predkladané Bezpečnostnej rade v súvislosti s plnením úloh na úseku koordinácie spravodajských služieb,
- c) vypracúva odborné stanoviská vzťahujúce sa na koordináciu spravodajských služieb,
- d) posudzuje návrhy všeobecne záväzných právnych predpisov vzťahujúcich sa na koordináciu spravodajských služieb, ktoré sú predložené na prerokovanie Bezpečnostnej rade.

Predsedom výboru pre koordináciu spravodajských služieb je predseda Bezpečnostnej rady. Podpredsedom výboru pre koordináciu spravodajských služieb je podpredseda.

Členovia výboru pre koordináciu spravodajských služieb:

- a) minister zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky,
- b) minister obrany Slovenskej republiky,
- c) minister vnútra Slovenskej republiky,

⁶Štatút Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky [online]. [cit. 2020-10-15]. Dostupné na internete: https://www.vlada.gov.sk/data/files/6371_statut-a-ulohy.pdf

- d) riaditeľ Slovenskej informačnej služby,
- e) riaditeľ Vojenského spravodajstva,
- f) prezident Policajného zboru,
- g) riaditeľ Národného bezpečnostného úradu.⁷

Výbor Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky pre koordináciu spravodajských služieb (ďalej len „výbor“) je stálym pracovným orgánom bezpečnostnej rady.

Výbor samostatne nevyvíja spravodajskú činnosť a nenahrádza ani orgány, ktoré sú zriadené na kontrolu činnosti spravodajských služieb Slovenskej republiky.⁸

Výbor pre kybernetickú bezpečnosť

Výbor pre kybernetickú bezpečnosť pri koordinácii plánovania opatrení zameraných na zachovanie bezpečnosti Slovenskej republiky v kybernetickom priestore (ďalej len „kybernetická bezpečnosť“)

- a) vyhodnocuje bezpečnostnú situáciu v Slovenskej republike a vo svete v oblasti kybernetickej bezpečnosti; správu o výsledkoch vyhodnotení zasiela bezodkladne, najmenej jedenkrát mesačne Kancelárii Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky,
- b) pripravuje pre Bezpečnostnú radu návrhy opatrení na zníženie alebo odstránenie rizík ohrozenia v oblasti kybernetickej bezpečnosti,
- c) podieľa sa na formovaní politiky Slovenskej republiky v oblasti kybernetickej bezpečnosti, ako aj na vypracúvaní koncepčných dokumentov,
- d) hodnotí aktuálny stav kybernetickej bezpečnosti s dôrazom na kritickú informačnú a komunikačnú infraštruktúru; výsledky hodnotení predkladá Bezpečnostnej rade najmenej jedenkrát ročne,
- e) predkladá Bezpečnostnej rade návrhy opatrení na zvyšovanie politického, právneho, hospodárskeho a vzdelanostného povedomia v oblasti kybernetickej bezpečnosti,

⁷ § 10 zákona č. 110/2004 Z. z. o fungovaní Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky v čase mieru v znení neskorších predpisov.

⁸ Rokovací poriadok výboru Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky pre koordináciu spravodajských služieb (schválené na 112. zasadnutí vlády SR dňa 8. decembra 2004, uznesením č. 1177/2004).

f) prerokúva návrhy predkladané Bezpečnostnej rade, ktoré súvisia s plnením úloh v oblasti kybernetickej bezpečnosti,

g) vypracúva odborné stanoviská vzťahujúce sa na kybernetickú bezpečnosť a predkladá ich Bezpečnostnej rade,

h) posudzuje návrhy všeobecne záväzných právnych predpisov a medzinárodných zmlúv vzťahujúcich sa na kybernetickú bezpečnosť, ktoré sú predložené na prerokovanie Bezpečnostnej rade,

i) podieľa sa na spracovaní správy podľa § 2 písm. a) tretieho bodu časti týkajúcej sa kybernetickej bezpečnosti.

Vymenovanie predsedu výboru pre kybernetickú bezpečnosť a jeho odvolanie na návrh riaditeľa Národného bezpečnostného úradu schvaľuje Bezpečnostná rada. Predsedu výboru pre kybernetickú bezpečnosť vymenúva a odvoláva predseda. Podpredsedom výboru pre kybernetickú bezpečnosť je člen výboru poverený predsedom výboru pre kybernetickú bezpečnosť; poverenie zanikne, ak predseda výboru pre kybernetickú bezpečnosť poverí výkonom funkcie podpredsedu tohto výboru iného člena výboru.

Členom výboru pre kybernetickú bezpečnosť je Bezpečnostnou radou schválený a predsedom vymenovaný zástupca

- a) Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky,
- b) Ministerstva obrany Slovenskej republiky,
- c) Ministerstva vnútra Slovenskej republiky,
- d) Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky,
- e) Ministerstva financií Slovenskej republiky,
- f) Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky,
- g) Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky,
- h) Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky,
- i) Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky,
- j) Úradu vlády Slovenskej republiky,
- k) Úradu jadrového dozoru Slovenskej republiky,
- l) Národného bezpečnostného úradu,
- m) Slovenskej informačnej služby,
- n) Národnej banky Slovenska.

Členom výboru pre kybernetickú bezpečnosť môže byť aj Bezpečnostnou radou schválený a predsedom vymenovaný zástupca osoby, ktorej predmetom činnosti je ochrana kybernetického priestoru.

Odvolanie člena výboru pre kybernetickú bezpečnosť, ktorý je zástupcom orgánu schvaľuje na návrh tohto orgánu alebo osoby Bezpečnostná rada; ak Bezpečnostná rada odvolanie člena výboru pre kybernetickú bezpečnosť schváli, predseda ho odvolá.⁹

Národné bezpečnostné analytické centrum (ďalej len NBAC)

NBAC vzniklo 1. januára 2013 na základe projektu, ktorý schválila vláda SR uznesením č. 75 zo 7. marca 2012. Projekt sa začal pripravovať v druhom polroku 2011. Jeho iniciátorom bola Slovenská informačná služba, ktorá je jeho gestorom. Zriadenie NBAC v organizačnej štruktúre SIS vychádzalo z úloh stanovených v Národnom akčnom pláne boja proti terorizmu v SR na obdobie 2011 – 2015. Činnosť NBAC upravuje štatút. Pôvodný štatút schválila vláda SR uznesením č. 700 z 12. decembra 2012. Uznesením vlády SR č. 337 z 26. júna 2013 bol schválený dodatok uvedeného štatútu. Na základe skúseností z niekoľkoročnej aplikačnej praxe bol vypracovaný nový štatút, ktorý bol schválený Uznesením vlády SR č. 229 z 8. 6. 2016.

NBAC predstavuje novú formu medzirezortnej organizačnej štruktúry, s ktorou neboli doteraz na Slovensku žiadne skúsenosti. Zložitosť prípravy projektu spočívala tiež v tom, že NBAC združuje na národnej úrovni viacero subjektov kompetentných v oblasti boja proti terorizmu a proti závažným bezpečnostným hrozbám voči Slovenskej republike, jej občanom i záujmom.

NBAC je definované ako analytické, komunikačné a kooperačné pracovisko SIS s celoštátnou pôsobnosťou v oblasti bezpečnostných hrozieb. Medzi jeho hlavné úlohy patrí príprava komplexných analytických hodnotení bezpečnostných incidentov na základe hlásení prijatých od štátnych orgánov SR, monitorovanie bezpečnostnej situácie v SR z odkrytých zdrojov a poskytovanie analytických produktov o bezpečnostných hrozbách v SR určeným príjemcom.

⁹ § 10b zákona č. 110/2004 Z. z. o fungovaní Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky v čase mieru v znení neskorších predpisov.

NBAC pôsobí ako analytické pracovisko založené na aktívnej participácii rozhodujúcich štátnych orgánov SR, ktoré pôsobia v bezpečnostnej oblasti. Na jeho platforme spolupracujú vyslaní zástupcovia Slovenskej informačnej služby, Vojenského spravodajstva, Policajného zboru, Kriminálneho úradu finančnej správy, Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Národného bezpečnostného úradu, Generálneho štábu Ozbrojených síl SR a Úradu vlády SR. Ďalšie participujúce štátne subjekty poskytujú NBAC informačnú podporu formou hlásení o zaznamenaných bezpečnostných incidentoch. Informačné produkty spracované analytickým pracoviskom NBAC sú poskytované všetkým zúčastneným štátnym orgánom a inštitúciám a prípadne aj ďalším subjektom v zriaďovateľskej pôsobnosti štátnych orgánov za účelom rozhodovania a prijímania bezpečnostných opatrení.

Projektovaný model ústredného analytického pracoviska umožňuje priamy kontakt a pružnú komunikáciu medzi NBAC a jednotlivými subjektmi. Zvýšil sa tak potenciál rýchlejšieho získania všetkých dostupných poznatkov o potenciálnej hrozbe a ich sústredením na jedno miesto sa zároveň umožnil nielen komplexnejšie analytické vyhodnotenie potenciálnej hrozby, ale aj včasnejšie poskytnutie takéhoto produktu relevantným externým príjemcom, ktorí sú zodpovední na národnej úrovni za zamedzenie protiprávnej činnosti alebo ohrozenia.

NBAC má mandát na zastupovanie Slovenskej republiky v komunikácii s obdobnými partnerskými inštitúciami a centrami v zahraničí. V rámci medzinárodnej spolupráce sa NBAC zastupuje Slovenskú republiku na multilaterálnej platforme Skupina Madrid. Zároveň naviazalo bilaterálnu spoluprácu s partnerskými centrami z členských krajín EÚ a NATO.¹⁰

Kontrola Slovenskej informačnej služby

Právny poriadok každého demokratického štátu umožňuje kontrolu spravodajských služieb, ktorá má zamedziť ich zneužívaniu na nezákonné ciele. Kontrola spravodajských služieb sa spravidla vykonáva zákonodarnou, výkonnou, ako aj súdnou mocou. Uvedené formy vonkajšej kontroly sa aplikujú aj v SR na SIS. Okrem toho sú vo vnútri SIS vytvorené interné kontrolné mechanizmy

Vonkajšia kontrola SIS sa vykonáva:

¹⁰ Národné bezpečnostné analytické centrum [online]. [cit. 2020-10-15]. Dostupné na internete: <https://www.sis.gov.sk/o-nas/nbac.html>.

- na úrovni Národnej rady SR prostredníctvom Osobitného kontrolného výboru NR SR na kontrolu činnosti SIS, zloženého z poslancov vládnych politických subjektov a opozičných politických subjektov, pričom výboru predsedá podľa zvyklosti reprezentant opozície; riaditeľ SIS tiež predkladá Národnej rade SR správu o plnení úloh ustanovených zákonom najmenej raz ročne; parlament zohráva aj kľúčovú kontrolno-regulačnú úlohu schvaľovaním rozpočtu SIS,
- na úrovni vlády SR, pričom ide o spojenie s riadiacim a garančným systémom; na tejto úrovni sa tiež vykonáva kontrola dodržiavania rozpočtovej disciplíny,
- na úrovni súdov a prokuratúry, a to v prípade porušenia zákona zo strany SIS alebo pri používaní informačno-technických prostriedkov, ktoré je podmienené predchádzajúcim súhlasom sudcu.

Vnútoraná kontrolná činnosť v SIS sa vykonáva na jednotlivých stupňoch riadenia, ako aj prostredníctvom špecializovaného kontrolného útvaru s pôsobnosťou vo všetkých oblastiach činnosti služby.

Interné predpisy SIS upravujú realizáciu kontrolných činností, práv a povinností orgánov kontroly i subjektov kontroly; definujú štruktúru a organizáciu vnútorného kontrolného systému a vzťahy medzi nimi.¹¹

Kontrola informačnej služby Národnou radou Slovenskej republiky

Kontrolu činnosti informačnej služby vykonáva Národná rada Slovenskej republiky, ktorá na tento účel zriaďuje z poslancov osobitný kontrolný orgán (ďalej len „kontrolný orgán“).

Členovia kontrolného orgánu majú právo vstupovať v sprievode príslušníka informačnej služby do objektov a zariadení SIS.

Riaditeľ na požiadanie kontrolnému orgánu predkladá:

- a) štatút SIS,

¹¹ Národné bezpečnostné analytické centrum [online]. [cit. 2020-10-15]. Dostupné na internete: <https://www.sis.gov.sk/o-nas/nbac.html>

- b) podklady potrebné na kontrolu čerpania rozpočtu SIS,
- c) interné predpisy upravujúce
 1. zameranie a organizačnú štruktúru zložiek SIS,
 2. podmienky na používanie osobitných prostriedkov,
 3. druhy a spôsoby vedenia evidencií,
 4. služobný pomer podľa osobitného predpisu,
- d) správu o činnosti SIS a jej výsledkoch.

Porušenie tohto zákona, ktoré kontrolný orgán zistí pri výkone svojej právomoci, je povinný oznámiť Národnej rade Slovenskej republiky a generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky; podľa povahy veci informuje aj vládu Slovenskej republiky.

Ak tento zákon neustanovuje inak, vzťahuje sa na konanie kontrolného orgánu a na práva a povinnosti jeho členov primerane osobitný predpis.

Národná rada Slovenskej republiky volí na začiatku každého volebného obdobia členov kontrolného orgánu, určuje počet členov, zloženie a spôsob práce tohto orgánu.

Ak vystúpi poslanec, člen kontrolného orgánu, z klubu poslancov, stráca členstvo v tomto orgáne. Za takéhoto člena navrhne klub poslancov nového člena.

Schôdze kontrolného orgánu sú neverejné. Kontrolný orgán sa schádza najmenej raz za štvrtýrok. Pri rokovaní postupuje podľa svojho rokovacieho poriadku. Zvolanie kontrolného orgánu môže požadovať každý člen tohto orgánu.

Kontrolný orgán vykonáva svoju činnosť aj po skončení volebného obdobia Národnej rady Slovenskej republiky, pokiaľ v novom volebnom období Národná rada Slovenskej republiky nezvolí nový kontrolný orgán.

Skutočnosti, o ktorých sa členovia kontrolného orgánu dozvedia pri výkone svojej funkcie, oznamujú len v miere nevyhnutnej na dosiahnutie účelu kontroly podľa tohto zákona.

Členovia kontrolného orgánu sú povinní zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli pri výkone svojej funkcie. Povinnosť zachovávať mlčanlivosť trvá aj po skončení výkonu funkcie člena kontrolného orgánu a tejto ich môže zbaviť len Národná rada Slovenskej republiky.¹²

¹² § 5 a 6 zákona č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov.

Kontrola Vojenského spravodajstva

Kontrolu činnosti Vojenského spravodajstva vykonáva Národná rada Slovenskej republiky, ktorá na tento účel zriaďuje z poslancov osobitný kontrolný orgán (ďalej len „kontrolný orgán“).

Členovia kontrolného orgánu majú právo v sprievode príslušníka Vojenského spravodajstva vstupovať do objektov a zariadení Vojenského spravodajstva.

Minister kontrolnému orgánu predkladá

- a) Štatút Vojenského spravodajstva,
- b) podklady potrebné na kontrolu čerpania limitu Vojenského spravodajstva z rozpočtu ministerstva obrany,
- c) interné predpisy upravujúce
 1. zameranie a organizáciu Vojenského spravodajstva,
 2. podmienky na používanie osobitných prostriedkov,
 3. druhy a spôsoby vedenia evidencií,
- d) správu o činnosti Vojenského spravodajstva a o jeho výsledkoch.

Porušenie ustanovení tohto zákona, ktoré kontrolný orgán zistí pri výkone svojej právomoci, je povinný oznámiť Národnej rade Slovenskej republiky.

Národná rada Slovenskej republiky volí na začiatku každého volebného obdobia členov kontrolného orgánu, určuje počet členov, zloženie a spôsob práce tohto orgánu.

Pri zániku mandátu stráca poslanec, člen kontrolného orgánu, členstvo v tomto orgáne. Národná rada Slovenskej republiky na uvoľnené miesto schváli nového poslanca okrem prípadu podľa odseku 4.

Schôdze kontrolného orgánu sú neverejné. Kontrolný orgán sa schádza najmenej raz za štvrtýrok. Pri rokovaní postupuje podľa schváleného rokovacieho poriadku. Zvolanie kontrolného orgánu môže požadovať každý člen tohto orgánu.

Kontrolný orgán vykonáva svoju činnosť aj po skončení volebného obdobia Národnej rady Slovenskej republiky do doby, kým Národná rada Slovenskej republiky nezvolí nový kontrolný orgán.¹³

¹³ § 5 a 6 zákona č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve v znení neskorších predpisov.

Skutočnosti, o ktorých sa členovia kontrolného orgánu dozvedia pri výkone svojej funkcie, používajú iba na dosiahnutie účelu kontroly.

Členovia kontrolného orgánu sú povinní zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli pri výkone svojej funkcie; povinnosť zachovávať mlčanlivosť trvá aj po skončení výkonu funkcie člena kontrolného orgánu a tejto povinnosti ich môže zbaviť iba Národná rada Slovenskej republiky.

Ustanovenia platia obdobne aj pre členov kontrolného orgánu.¹⁴

Záver

Ako sme v našom príspevku uviedli koordinácia činnosti spravodajských služieb a aj ich kontrola tvoria nevyhnutnú súčasť ich činnosti. S prihliadnutím na aktuálny vývoj bezpečnostnej situácie vo svete nadobúda čoraz väčší význam aj medzinárodná spolupráca.

Popri dôkladnom skúmaní postavenia a oprávnení spravodajských služieb má nezastupiteľný význam aj ich kontrola. Môže ísť o kontrolu vnútornú (uskutočňovanú v rámci služby), resp. o kontrolu vonkajšiu, ktorá je v demokratickej spoločnosti absolútne nevyhnutná. Otázkou je však do akej miery je efektívna súčasná právna úprava v tejto oblasti v Slovenskej republike. Predmetné oblasti by mali byť skúmané za účasti predstaviteľov bezpečnostnej teórie a praxe.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

LISOŇ, M. Charakteristika operatívno-pátracej činnosti a spravodajskej činnosti. Policajná teória a prax, č. 1/2008. ISSN 1335-1370.

LISOŇ, M. - VAŠKO, A. a kol.: Teória kriminálno-policajného poznania. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018. 392 s. ISBN 978-80-8168-838-6.

LISOŇ, M. - VAŠKO, A. Teorie zpravodajské činnosti. In. PORADA, V. a kol. Bezpečnostní vědy. Plzeň, Aleš Čeněk s.r.o. 2019, s. 375 a nasl. ISBN 978-80-7380-758-0.

¹⁴ § 21 zákona č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve v znení neskorších predpisov.

Národné bezpečnostné analytické centrum [online]. [cit. 2020-10-15]. Dostupné na internete: <https://www.sis.gov.sk/o-nas/nbac.html>

O nás, Kontrola [online]. [cit. 2020-10-15]. Dostupné na internete: <https://www.sis.gov.sk/o-nas/koordinacia-a-kontrola.html>

Rokovací poriadok výboru Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky pre koordináciu spravodajských služieb (schválené na 112. zasadnutí vlády SR dňa 8.decembra 2004, uznesením č. 1177/2004)

Štatút Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky [online]. [cit. 2020-10-15]. Dostupné na internete: https://www.vlada.gov.sk/data/files/6371_statut-a-ulohy.pdf

ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov

VÁŠKO, A. *Spolupráca spravodajských služieb*. In. *Zpravodajství a zpravodajské služby*. Plzeň, 2020 – pripravované vydanie.

zákon č. 110/2004 Z. z. o fungovaní Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky v čase mieru v znení neskorších predpisov

zákon č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov

zákon č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve v znení neskorších predpisov